

2. Banos Pinero R. *Audiovisual Translation in a Global Context: Mapping an Ever-changing Landscape*. Palgrave Macmillan, 2015. 312 p.

3. IMSDb: The Internet Movie Script Database: URL: <http://www.imsdb.com/scripts/Lock,-Stock-and-Two-Smoking-arrels.html> (дата звернення: 17.05.2025).

4. IMSDb: The Internet Movie Script Database: URL: <http://www.imsdb.com/scripts/RocknRolla.html> (дата звернення: 17.05.2025).

5. IMSDb: The Internet Movie Script Database: URL: <http://www.imsdb.com/scripts/Snatch.html> (дата звернення: 17.05.2025).

6. Smith D. *The Language of London: Cockney Rhyming Slang*. London: Michael O'Mara Books, 2014. 161 p.

НЕОЛОГІЗМ «TRADUCTIQUE» ТА ЙОГО ПОНЯТІЙНИЙ ДІАПАЗОН У ФРАНКОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОМУ ДИСКУРСІ

Людмила Чурсіна

кандидат філологічних наук, доцент

доцент кафедри германської і романської філології та перекладу

ХГУ «Народна українська академія»

м. Харків, Україна

Неологізм «traductique, f» виникає і входить в обіг у франкомовному академічному середовищі, зокрема Франції і Канади, з другої половини 80-х років минулого століття. Від моменту появи, коли фахівці ще не досить оптимістично заявляли про віддалені перспективи машинного перекладу, цей термін зазнає суттєвих семантичних модифікацій відповідно до еволюційних зрушень у сфері інформатики. На це зокрема вказують дослідники у низці наукових доробок [1 – 7]. Самі вже заголовки наукових розвідок є промовистими і деталізують складні аспекти понятійного діапазону цієї словоназви.

За способом творення цей неологічний термін є словом-валізою, оскільки утворився шляхом поєднання двох лексем «traducti[on]» та «[informat]i]que». У перекладацькому дискурсі поширення цього терміну пов'язують з іменем видатного французького перекладача Антуана Бермана [7, с. 23]. Саме він окреслює у низці своїх наукових розвідок завдання самостійної наукової галузі – перекладознавства (la traductologie – теорія перекладу), яка вивчає процес перекладу і

результати перекладацької діяльності, зокрема у руслі застосування практик і технологій машинного перекладу [там же].

Отже, цей неологізм є концептуально дотичним до перекладу (*traduction f*) і перекладознавства (*traductologie f*), а також машинного перекладу (ТА – *traduction automatique*) й автоматизованого перекладу (ТАО – *traduction assistée d'ordinateur*). Клод Бедар, канадський перекладач-консультант, визначає сутність терміну «*traductique*» через складові компоненти концепту [2, с. 123].

У цього неологічного терміну був складний шлях входження, від першої фіксації і слововживання до майже забуття на певний період, та віддаленого у часі «воскресіння» і затребуваності на сьогоднішній день. Звертаємо увагу на розходження з його первісним значенням, як це вбачає Орельєн Талбо у сучасному трактуванні цього терміну канадською дослідницею Марі-Клод Лом [7, с. 25] на відміну від того, який зміст вкладав А. Берман.

Досить складно підібрати україномовний місткий відповідник до цієї лексеми, не вдаючись до словникової дефініції та ознайомлення з витоками семантичних зрушень на еволюційному шляху цього терміну. Згідно зі словниковою дефініцією, можна дати такий варіант україномовного відповідника, як «переклад з використанням інструментів автоматичної обробки мови», тобто у такий спосіб ми відтворюємо значення за допомогою дескриптивної перифрази. Якщо звернутися до англomовного відповідника цієї лексеми «*translation technologies*», який доцільніше вживати у множині, аналогом виступає термінологічний вислів «[комп'ютерні] перекладацькі технології», тобто йдеться про наявні на сьогодні інструменти і техніки автоматизованого перекладу, а саме програмне забезпечення для полегшення, прискорення і покращення процесу перекладу, іншими словами для оптимізації цього процесу у плані економії часу й скорочення обсягу рутинної роботи перекладача з текстом і словником. Перекладацькі технології включають так само, як і літерне скорочення ТАО (*traduction assistée d'ordinateur*) будь-які застосунки для автоматизації дво- або багатомовного перекладу, призначені допомогти професійному перекладачеві у керуванні процесом перекладу. Цей термін охоплює комп'ютерний переклад, комп'ютерний усний переклад, субтитрування, машинний (або автоматичний) переклад, локалізацію, що позначає у сфері перекладу адаптацію програмного забезпечення у застосунку до реалій іншої

мови з огляду на національну або регіональну специфіку перекладу. Перекладацькі технології стають невід'ємним атрибутом у роботі перекладача як спеціалізованих текстів галузевого характеру, так і літературних художніх текстів.

В україномовному перекладацькому дискурсі франкомовний термін «traductique» має низку відповідників, що свідчить про його неусталеність і варіантність перекладацьких трансформацій: сучасні технології у сфері перекладів, сучасні технології перекладу, перекладацькі технології, комп'ютерні системи перекладу тощо.

З огляду на подальші перспективи, машинному перекладу підвладне швидке опрацювання величезних текстових масивів, їх певне упорядкування, втім усе ще постає питання щодо якості перекладу, особливо це стосується природного живого мовлення. Ускладняється це тим фактом, що не вдається належним чином задокументувати складові компоненти концептів у живому мовленні, оскільки вона містить складні конструкти, передає складні значення, для яких потрібно підшукати іншомовні відповідники, або ж передати сутність засобами мови, на яку здійснюється переклад. Тож спостерігається значна варіативність у доборі адекватних варіантів перекладу, яка потребує певного часу для усталення й їхнього подальшого унормування на технічному рівні. Літературний переклад полягає в розумінні тексту однією мовою, щоб потім переписати його іншою. Отже, саме цей складний процес «розуміння» створює проблему в машинному перекладі, особливо це стосується вишуканої мови і стилю літературного твору.

Останнім часом увагу дослідників зосереджено на проблемі етичного характеру, а саме окресленню функцій і ролі перекладача з огляду на розповсюдження практики машинного перекладу, насамперед у технічній сфері. Висловлюються зокрема побоювання фахівців стосовно поступового витіснення перекладача на периферію процесу перекладання завдяки подальшій автоматизації [5].

У підсумку зазначимо, що на сьогодні певного прогресу досягнуто саме у сфері технічного перекладу, однак художній переклад, навпаки, непідвладний машинному перекладу, потребує зосередженої участі перекладача. Тож роль перекладача у цьому сегменті перекладацької практики визначена на роки наперед. Перекладацькі технології відкривають нову еру інтерактивної співпраці людини і технічного пристрою.

Список використаних джерел

1. Aubin M.-Ch. *Splendeurs et misères de la traductique. Cahiers franco-canadiens de l'Ouest*, 1995. Vol. 7, № 2, Pp. 211-226. URL: <https://ustboniface.ca/presses/cahiers-franco-canadiens-de-louest#vol7no2> (дата звернення 05. 05. 2025).
2. Bédard C. *La traductique à l'heure du pragmatisme. Actes du premier congrès du CTIC*. Ottawa, 1987, Pp. 122-131. <https://www.bedardtraducteur.ca/profession/tao/1987-CTIC-La-traductique-a-lheure-du-pragmatisme.pdf> (дата звернення 02.06.2025)
3. Berman A. *La traduction et les discours. Meta*, 1989. 34 (4), Pp. 672-679. URL : <https://id.erudit.org/iderudit/002062ar> (дата звернення 10. 05. 2025).
4. Elbacha M. *La Traductique: Nouveaux Défis ou Soutien Inédit ?* *The Egyptian Journal of Language Engineering*, 2024. 11(1), Pp. 15-45. DOI : 10.21608/ejle.2024.277458.1065 ;
5. URL: https://ejle.journals.ekb.eg/article_352395.html
6. URL: https://ejle.journals.ekb.eg/article_352395_0aed22bfcee8fef285b453283bfe25c8.pdf
7. Froeliger N. *Le mépris (envers la traduction automatique) est-il une attitude traductologique ?* 2022. URL : <https://hal.science/hal-03507329v2> (дата звернення 25.04. 2025)
8. L'Homme M.-C. *Initiation à la traductique*. Montréal: Linguatex, 2008. 317 p.
9. Talbot A. *La traductique en débat : émergence et usages d'un néologisme. Équivalences*, 2023. 50-e année, № 1-2, Pp. 19-41. https://www.persee.fr/issue/equiv_07519532_2023_num_50_1?sectionId=equiv_0751-9532_2023_num_50_1_1607 (дата звернення 16. 05.2025).

BRIEF REMARKS ON TRANSLATION IN THE TRINIDADIAN PUBLIC SPACE

Antony Hoyte-West
PhD (Linguistics)
Independent scholar
Oxford, United Kingdom

A former colony both of Britain (1797-1962) and of Spain (1498-1797), Trinidad comprises the larger portion of the two-island Caribbean republic of Trinidad & Tobago. As the country's rich mixture of ethnicities and religions testifies, multiple languages were once spoken there, including Spanish, French (and its local creolised variety), and Hindi.